Burgemeester en Wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Aan de gemeenteraad

Behandeld door H. Verduijn
Doorkiesnummer 030 - 28 63253
E-mail h.verduijn@utrecht.nl
Bijlage(n) 3 openbaar, 1 geheim
Uw kenmerk
Uw brief van

Datum 20 maart 2017
Ons kenmerk 4272027
Onderwerp Tippelzone

Verzonden 20 maart 2017
Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte leden van de gemeenteraad,

Zoals u in de Ruimtelijke Strategie Utrecht heeft vastgesteld is het onze ambitie om de Merwedekanaalzone, deelgebied 4, 5 en 6, te transformeren naar een levendige stadswijk met ca. 6.000 - 10.000 woningen. Op dit moment bereiden wij deze transformatie voor met het opstellen van een Milieu Effect Rapportage en - samen met de stad - een Omgevingsvisie Merwedekanaalzone.
Zoals in onze raadsbrief van 23 augustus 2016 aangegeven (kenmerk: 16.505438), is de transformatie van het gebied aanleiding voor een bezinning over de toekomst van de tippelzone. Voor de afwegingen over de toekomst van de tippelzone verwijzen wij naar deze raadsbrief. Als opties voor de tippelzone zijn genoemd: verplaatsen, afbouwen of een combinatie van beide.

Deze opties zijn in de raadsbrief van 23 augustus 2016 in de vorm van toekomstscenario's gedeeld. De raadsdiscussie over de mogelijke toekomstbeelden is gevolgd door werkbezoeken van leden van uw raad aan de zone en door een gesprekstafel waarin raadsleden met politie en zorgpartijen zich hebben verdiept in (publieke) waarden en opbrengsten die in het geding zijn bij veilig en gezond sekswerk op straat. Een verslag van deze gesprekstafel is als bijlage 1 bijgevoegd.
Wij vonden bovenstaande stappen nodig om te komen tot een voorgenomen besluit over de toekomst van 'De Baan'. Hieronder vindt u ons standpunt, gevolgd door een voorstel voor vervolgstappen.

Geheimhouding

Tijdens de gesprekstafel lag er ook een weergave van (geanonimiseerde) gesprekken met sekswerkers over de toekomst van 'De Baan'. Op dit document bij deze brief (geheime bijlage 2) hebben wij permanente geheimhouding opgelegd conform artikel 55 lid 1, 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet. Wij hebben dit gedaan op grond van de artikelen 10 lid 1 onder d en 10 lid 2 onder e en g van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De bijlage bevat gegevens die niet openbaar mogen worden gemaakt zonder toestemming van betrokken sekswerkers op tippelzone 'De Baan'. Ook andere informatie, waaronder persoonlijke opvattingen, is ondanks dat de informatie geanonimiseerd is tot personen herleidbaar omdat de wereld rond de straatprostitutie klein is. De sekswerkers hechten groot belang aan het beschermen van hun persoonlijke levenssfeer. Zij hebben toestemming gegeven om hun opvattingen te delen met deelnemers aan de besloten gesprekstafel van 30 november 2016. Zij hebben geen toestemming gegeven voor het openbaar maken van het verslag ten behoeve van

openbare besluitvorming. De geheimhouding is gebaseerd op artikel 10 lid 1 onder d en artikel 10 lid 2 onder e en g Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Principebesluit: verplaatsen

Op basis van de ervaringen tot dusver hebben wij in principe besloten om tippelzone 'De Baan' te verplaatsen. Deze optie komt het meest in aanmerking om verder uit te werken omdat de tippelzone zich de afgelopen dertig jaar heeft bewezen als een project dat heeft voldaan aan eisen van veiligheid en gezondheid, het voorkomen van overlast en van (slachtofferschap van) mensenhandel. Daarmee voldoet het aan de doelstellingen van het beschermen van de veiligheid en gezondheid van sekswerkers en het voorkomen van overlast door tippelen voor de stad als geheel. Vanwege het belang dat wij als college hechten aan de doorontwikkeling van de Merwedekanaalzone tot levendige stadswijk en continuïteit van beleid ter voorkoming van tippeloverlast formuleren wij twee randvoorwaarden. De huidige tippelzone op de Europalaan sluit uiterlijk 1 januari 2020. De opening van de nieuwe tippelzone sluit hier naadloos op aan. Bij ons staan alle seinen op groen: de zoektocht krijgt de hoogste prioriteit. Op basis van de planning van alle stappen is dit haalbaar, dit wordt verderop in de brief toegelicht.

Doelgroep

Tegelijkertijd constateren wij ook dat de doelgroep van de tippelzone en de herkomst van sekswerkers op de tippelzone sterk zijn veranderd. De tippelzone is in 1986 ontwikkeld voor een groep van ongeveer 80 dakloze verslaafde vrouwen. Deze vrouwen stonden niet in contact met de zorg en veroorzaakten overlast op diverse plekken in de stad. Door de tippelzone, het hostelproject, het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang en het hulpaanbod voor brede ondersteuning op de tippelzone zelf is er veel veranderd. De tippeloverlast nam sterk af en de inspanningen vanuit de zorg hebben bijgedragen aan een sterke afname van de groep verslaafde sekswerkers op de tippelzone. Op dit moment is er een stabiel aantal van 62 vergunninghouders, waarvan 26 uit Utrecht of de zorgregio.

Wij willen met de verplaatsing van de tippelzone inspelen op de situatie anno 2017 op tippelzone 'De Baan' en het beleid weer in lijn brengen met de oorspronkelijke doelstellingen. Toegang tot de nieuwe tippelzone is er voor alle sekswerkers die op het moment van verplaatsen beschikken over een geldige vergunning. De huidige groep sekswerkers op de tippelzone aan de Europalaan kan dus meeverhuizen naar de nieuwe locatie. De vergunningsvoorwaarden voor nieuwe sekswerkers worden aangescherpt. De gemeente moet voor hen een zorgplicht hebben. De gemeente, politie en de hulpverlening delen de inschatting dat zij zullen blijven tippelen, mede vanwege verslaving en / of andere manifestaties van bijzondere kwetsbaarheid. Het bestaande aanbod van zorg, brede hulp- en dienstverlening op het gebied van prostitutie (uitstap) heeft hierop geen adequate reactie voorhanden. Hiermee spelen wij in op geleidelijke afname van de oorspronkelijke doelgroep over de jaren, leidend tot een stabiel, licht afnemend aantal van iets meer dan 60 vergunninghouders anno 2017. Bij gelijkblijvende ontwikkelingen mag verwacht worden dat de daling verder doorzet.

De huidige vergunningafgifte door de gemeente staat beschreven in de beleidsregel Nadere regels vergunningstelsel De Baan (maximum aantal te verlenen vergunningen met verdeelsleutel), kenmerk 08.058509 d.d. 10 juni 2008. Deze beleidsregel wordt aangepast op de gewijzigde beleidsdoelstelling waarbij de inzet is om het aantal vergunningen te beperken tot de oorspronkelijke doelgroep uit Utrecht en de zorgregio. Daarbij nemen wij recente jurisprudentie van de Raad van State over schaarse vergunningen mee.[1]

[1] https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=87789

Waarom de tippelzone continueren?

Met bovenstaande wijzigingen baseert het beleid zich op de oorspronkelijke uitgangspunten voor het ontwikkelen en in stand houden van een tippelzone. Dat is het bieden van een veilige, gezonde werkomgeving voor sekswerk op straat voor kwetsbare, zonder tippelzone verspreid over de stad overlast gevende sekswerkers die in Utrecht bekend zijn bij politie en hulpverlening. Daarmee richt de nieuwe tippelzone zich in het bijzonder op sekswerkers waarbij andere vormen van hulp- en dienstverlening en uitstapprogramma's niet tot het resultaat leiden dat deze groep het tippelen voor bekostiging van hun verslaving opgeeft. In steden die hun tippelzone gesloten hebben, ging dat altijd gepaard met extra inspanningen op het gebied van handhaving om (overlast van) illegaal tippelende zorgmijdende (verslaafde) sekswerkers tegen te gaan. Daarmee dient het sluiten van een tippelzone de doelstellingen van het beleid niet.
Tegelijkertijd willen wij geen ook geen Utrechtse tippelzone met een landelijke functie en uitstraling, waar ook sekswerkers vanuit puur financiële motieven werken. Ook dat is onwenselijk, gelet op de beleidsopgave en -doelstellingen. Een beleid waarbij uitgegaan mag worden van een geleidelijke afname van sekswerkers op de tippelzone geeft hier uitdrukking aan.

In het verlengde van dit voorgenomen besluit tot verplaatsen van de tippelzone willen wij u informeren over de selectiecriteria voor de zoektocht naar een nieuwe locatie en over het zoekproces. Hieronder lichten wij de selectiecriteria, het zoekproces en de planning toe.

Selectiecriteria voor het zoekproces

De selectiecriteria voor het zoekproces zijn onderverdeeld in harde criteria en wegingscriteria. Harde criteria zijn de tijdige beschikbaarheid met het oog op de doorontwikkeling van de Merwedekanaalzone en fysieke inpasbaarheid in de omgeving. Voor de tijdige beschikbaarheid wordt 1 januari 2020 aangehouden als uiterste datum waarop de nieuwe zone operationeel moet zijn. Bij de fysieke inpasbaarheid zijn wij uitgegaan van een tippelzone met een infrastructuur van drie in elkaars nabijheid gelegen componenten: de zone zelf, een huiskameraanloop/spreekuurruimte en afwerkplekken. De wegingscriteria betreffen de randvoorwaarden om de nieuwe tippelzone goed te kunnen ontwikkelen en te laten functioneren. Deze randvoorwaarden bezien wij in relatie tot aanvullende maatregelen voor omgevingsbeheer. Genoemd worden de verkeerstechnische inpasbaarheid, de sociale en fysieke veiligheid, de bereikbaarheid, de verwerving van benodigde ruimte en de interactie van de zone en de bezoekers in relatie tot de buurt. Wij gaan bij de zoektocht uit van locaties die voor 10 jaar beschikbaar zijn. Bijlage 3 bevat de criteria en de toelichting daarop.

Het zoekproces

Wij onderscheiden zes fasen in het zoekproces. In bijlage 4 vindt u een nadere toelichting:

I. *Samenstelling van een groslijst op basis van een stadsbrede inventarisatie;*
II. *Inhoudelijke advisering over de groslijst;*
III. *Het college stelt op basis van de advisering een keuzelijst samen;*
IV. *Het college informeert de raad in een geheime vergadering over de gros- en keuzelijst, leidend tot het openbaar maken van mogelijke zoeklocaties; c.q. de keuzelijst zoeklocaties.*
V. *Raadplegen van belanghebbenden (in de wijk) over de keuzelijst zoeklocaties;*
VI. *Het college doet de raad een voorstel voor de definitieve locatie van de tippelzone.*

Wij willen het zoekproces op een transparante manier inrichten, naar het voorbeeld van het zoekproces naar Skaeve Huse in 2012 - 2013. Dat leidt tot een stadsbreed zoekproces waarin voorzien is in advies en raadpleging van partners en partijen in de stad.
Het streven is dat het zoekproces drie tot vijf kansrijke zoeklocaties oplevert. Over deze locaties volgt een raadpleging in de wijk en onder direct belanghebbenden. De resultaten daarvan worden vervolgens meegenomen in een voorstel van het college aan uw raad over de definitieve locatie. Om uiterlijk 1-1-2020 een nieuwe tippelzone te kunnen openen hebben wij al opdracht gegeven om te starten met zoeken.
Fase I tot en met IV van het zoekproces wil het college voor het zomerreces laten plaatsvinden. Direct na het zomerreces kan het raadplegen van de belanghebbenden (fase V) starten zodat eind december 2017 fase VI kan worden afgerond en daarna nog voldoende tijd resteert om de benodigde ruimtelijke procedures te doorlopen en een nieuwe tippelzone in te richten.

Wij realiseren ons dat besluitvorming over de tippelzone raakt aan opvattingen, vragen en vraagstukken waarover de meningen in de raad en in de stad uiteen lopen. Met bovengenoemde uitgangspunten en de in bijlage 3 en 4 opgenomen kaders menen wij recht te doen aan een zorgvuldig proces dat de doelstellingen van dit college dient, te weten ‘Utrecht als inclusieve stad waarin het veilig en gezond wonen en werken is’, en ‘Utrecht maken wij samen’.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,